

NATIONAAL-SOCIALISTISCHE PARTIJ (ook bekend als **NSNAP-Van Waterland**)

De **Nationaal-Socialistische Partij** (NSP) was de eerste uitgesproken nationaal-socialistische partij, die deelnam aan een landelijke stembusrijd. Bij de Tweede Kamerverkiezingen van april 1933 behaalde de NSP 2127 stemmen (0.06%).

De NSP was beter bekend als de NSNAP-Van Waterland, naar haar leider Albert van Waterland (echte naam: Albert de Joode). De partij was in juli 1932 ontstaan na conflicten binnen de in december 1931 opgerichte **Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiders Partij** (NSNAP). Deze conflicten handelden voornamelijk om het leiderschap van Adalbert Smit binnen deze beweging. Van Waterland, de leider van de NSNAP-kring Amsterdam, maakte aanspraak op de leiding van de partij, onder meer door zijn (naar eigen zeggen) goede banden met Adolf Hitler. In een partijvergadering eind maart 1932 riep Van Waterland zich uit tot de enige, ware leider van het Nederlandse nationaal-socialisme. Daar Smit weigerde afstand te doen van zijn functie, bestonden vanaf dat moment twee NSNAP-en, één geleid door Smit en één met Van Waterland als leider. Nog in juli 1932 zou daar een derde bijkomen, nadat E.H. van Rappard zich van Van Waterlands partij afscheidde en een eigen NSNAP oprichtte.

Van de verschillende pretendents had Van Waterland aanvankelijk het meeste succes, mede als gevolg van een propagandacampagne onder Nederlandse arbeiders (vooral binnenvaartschippers) in Duitsland begin 1933. In korte tijd werden enige afdelingen uit de grond gestampt (volgens eigen zeggen 24, met in totaal 500 leden), en gelukte het Van Waterland zelfs om in NSDAP-kringen erkend te worden als de 'enige ware vertegenwoordiger van het Nederlandsche nationaal-socialisme.'

In de lente van 1933 trokken echter ook A.A. Mussert met zijn **Nationaal-Socialistische Beweging** (NSB) en Smit met zijn NSNAP naar Duitsland voor enige propagandistische activiteiten. Op de georganiseerde openbare propagandameetings kwam het tot vechtpartijtjes tussen aanhangers van de verschillende Nederlandse nazipartijtjes. Zo slaagde Van Waterland er op 13 mei 1933 onder meer in om, met hulp van de SA, een bijeenkomst van de NSB in Goch grof te verstoren en Mussert op de vlucht te jagen. Van Waterland zelf werd op zijn beurt slachtoffer van het geweld van de aanhangers van de NSNAP-Smit.

In de gewelddadige strijd tussen de Nederlandse nationaal-socialisten in Duitsland trok Van Waterland uiteindelijk aan het kortste eind. Twee maanden na het teleurstellende resultaat van de NSP bij de verkiezingen van april 1933 werd Van Waterland door zijn eigen 'Landesleiter' in Duitsland (M. van den Heuvel) afgezet als leider. Als nieuwe leider van de partij werd majoor C.J.A. Kruyt naar voren geschoven. Van Waterland keerde vervolgens terug naar Amsterdam, waar hij contact zocht met C.H.A. van der Mijle, redacteur/uitgever van *De Controleur* en voorzitter van het zieltogende **Verbond van Nationalisten** (VVN). Het contact tussen de beide 'leiders zonder aanhang' leidde in 1934 tot oprichting van een nieuwe partij, allereerst Nederlandsch-Socialistische Partij en vervolgens Nationaal-Socialistische Partij genoemd. Onder die laatste naam behaalde de partij van Van Waterland en Van der Mijle een kleine 1800 stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen in Amsterdam van 1935.

Na deze voor de NSP teleurstellende verkiezingsuitslag trok Van der Mijle zich terug uit de partij en stond Van Waterland er weer praktisch alleen voor. Nog een jaar lang bracht hij het nu vrijwel geheel in het Duits geschreven orgaan van de NSP (*De Nationaal-Socialist* genaamd) uit. Daarna verdwenen Van Waterland en zijn NSP een tijd lang volledig uit beeld. Eerst in augustus 1940, na de Duitse inval, maakten zij een weinig succesvolle comeback onder de naam NSNAP 'De Nederlandsche Hakenkruisers'. De partij bracht nog één enkele brochure uit en één exemplaar van een nieuw blad (*De Dageraad der Volksbevrijding*). De Duitse bezettingsmacht weigerde de partij echter te erkennen, waarmee het lot van Van Waterlands nieuwste initiatief bezegeld was.